

Stanowisko
Prezydium OPZZ
z dnia 4 lutego 2020 roku
w sprawie dokumentu konsultacyjnego Komisji Europejskiej rozpoczynającego pierwszą
fazę konsultacji z partnerami społecznymi w sprawie możliwych działań dotyczących
wyzwań odnoszących się do godnych płac minimalnych

W lipcu 2019 roku, ówczesna kandydatka na przewodniczącą Komisji Europejskiej Ursula von der Leyen, w swoim przemówieniu na forum Parlamentu Europejskiego, zapowiedziała, że w ciągu 100 dni od objęcia urzędu przedstawi instrument prawny mający na celu zapewnienie każdemu pracownikowi w Europie godziwej płacy minimalnej. Realizując obietnicę obecnej Przewodniczącej, Komisja Europejska w dniu 14 stycznia 2020 roku opublikowała dokument w tej kwestii, rozpoczynając tym samym pierwszą fazę konsultacji z partnerami społecznymi w sprawie możliwych działań dotyczących wyzwań odnoszących się do godnych płac minimalnych (konsultacje „w sprawie możliwego kierunku” zgodnie z art. 154 ust. 2 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej). Konsultacje te stanowią element szerszej strategii Komisji Europejskiej „Silna Europa socjalna na rzecz sprawiedliwych transformacji”.

Kluczowym celem dla Komisji Europejskiej jest zapewnienie godnego życia wszystkim obywatelom. Jak zapisano w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej, podstawą działania Unii jest zrównoważony wzrost gospodarczy oparty o zasadę społecznej gospodarki rynkowej o wysokiej konkurencyjności, zmierzającej do pełnego zatrudnienia i postępu społecznego. W art. 31 „Należyte i sprawiedliwe warunki pracy” Karty Praw Podstawowych UE zapisano: „Każdy pracownik ma prawo do warunków pracy szanujących jego zdrowie, bezpieczeństwo i godność”. Inicjatywa Komisji jest wprost związana z punktem 6 Europejskiego Filaru Praw Socjalnych, który stanowi: „należy zadbać o odpowiednie płace minimalne, tak by zapewnić zaspokojenie potrzeb pracownika i jego rodziny w świetle krajowych warunków ekonomicznych i społecznych”. Płace minimalne są zatem dla Komisji Europejskiej gwarantem sprawiedliwych warunków pracy i godnych standardów życia dla europejskich pracowników i pracownic.

Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych w swoich dokumentach programowych oraz stanowiskach organów statutowych wielokrotnie podkreślało potrzebę godziwego wynagradzania pracowników w Europie, w tym postulowało ustanowienie europejskiej płacy minimalnej. OPZZ podnosiło tę kwestię podczas kongresów Europejskiej Konfederacji Związków Zawodowych w Paryżu w 2015 roku i w Wiedniu w 2019 roku, a także wielokrotnie na posiedzeniach Komitetu Wykonawczego EKZZ oraz na innych spotkaniach krajowych i międzynarodowych. W stanowisku Rady OPZZ z dnia 11 kwietnia 2019 roku dotyczącym najważniejszych postulatów OPZZ na wybory europejskie wskazywaliśmy: „OPZZ opowiada się za ustanowieniem europejskiej płacy minimalnej w celu harmonizacji w górę płac w UE, jak również zwalczania dumpingu socjalnego i likwidacji zjawiska biednych pracujących. Dyrektywa ramowa o europejskiej płacy minimalnej powinna określać płacę minimalną na poziomie 50-60% płacy średniej w danym kraju członkowskim”.

Prezydium OPZZ tym samym pozytywnie ocenia przedstawiony przez Komisję Europejską dokument dotyczący sprawiedliwych płac minimalnych i oczekuje niezwłocznego przystąpienia do kolejnego etapu konsultacji z partnerami społecznymi „w sprawie treści” (o jakim mowa w art. 154 ust 3 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej). Prezydium OPZZ postuluje ustanowienie europejskiej płacy minimalnej, ponieważ w naszej ocenie może ona być instrumentem konwergencji społecznej w Unii Europejskiej i zagwarantować godziwe wynagrodzenia pracownikom w Polsce i Europie. Wobec skali ubóstwa pracujących uznajemy za konieczną politykę „równania w górę” warunków pracy i płacy obywateli UE. W przypadku Polski, ustanowienie europejskiej płacy minimalnej może dodatkowo przyczynić się do zahamowania odpływu pracowników do innych krajów.

Prezydium OPZZ z zadowoleniem przyjmuje podkreślenie przez Komisję znaczenia wynagrodzeń w szerszym kontekście - godnych warunków życia i sprawiedliwych warunków pracy. Komisja dostrzegła pozytywny wpływ płac minimalnych na wydajność, popyt wewnętrzny a w konsekwencji – na zwiększenie zatrudnienia i konkurencyjności, redukcję ubóstwa pracujących, walkę z nierównością płacową w odniesieniu do płci czy znaczenie dla stabilności systemów zabezpieczenia społecznego. Prezydium OPZZ w pełni popiera także, postulowaną przez Komisję Europejską, potrzebę włączania partnerów społecznych w proces ustalania płac minimalnych na każdym etapie.

Prezydium OPZZ uważa, że Komisja Europejska powinna przedstawić precyzyjną informację jaki poziom płac minimalnych uznaje za spełniający kategorię godziwego wynagrodzenia za pracę i przedstawić uzasadnienie jego wyliczenia. Pozwoli to na rzeczowy dialog w zakresie płac minimalnych. W naszej ocenie, minimalne wynagrodzenie za pracę powinno pozwalać na godziwe życie pracownika i jego rodziny. Komisja Europejska powinna w tej kwestii uwzględnić postulat europejskich związków zawodowych – określony na Kongresie EKZZ w 2019 r. – aby płaca minimalna w Europie wynosiła co najmniej 60% mediany wynagrodzeń lub 60% płacy przeciętnej w gospodarce narodowej, brane pod uwagę zamiennie w zależności od tego, która relacja jest korzystniejsza dla pracowników w danym państwie członkowskim UE.

Ponadto Prezydium OPZZ uważa, że Komisja Europejska powinna zachęcać kraje członkowskie UE, w tym w szczególności Polskę, do jak najszybszego ratyfikowania i właściwego implementowania konwencji MOP nr 131 w sprawie płac minimalnych oraz art. 4 ust. 1 Europejskiej Karty Społecznej, który m.in. zobowiązuje do zapewnienia pracownikom wynagrodzenia zapewniającego godziwy poziom życia.

Prezydium OPZZ stoi na stanowisku, że najskuteczniejszym instrumentem do wprowadzenia europejskiej płacy minimalnej jest dyrektywa ramowa. Biorąc pod uwagę doniosłość zagadnienia wynagrodzeń dla zrównoważonego rozwoju UE, w tym wpływu wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę na możliwość godnego życia obywateli UE, dyrektywa ramowa i jej właściwa implementacja, zagwarantowałyby trwałe rozwiązania, korzystne z punktu widzenia interesów pracowników w całej Unii Europejskiej. Niestety, efekty ponadsektorowego europejskiego dialogu społecznego w ostatnich kilkunastu latach sprawiają, że Prezydium OPZZ sceptycznie odnosi się do podjęcia w tej kwestii dialogu między partnerami społecznymi na poziomie Unii, o jakim mowa w art. 155 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Prezydium OPZZ podkreśla, że wprowadzenie europejskiej płacy minimalnej, spełniającej kryteria płacy godziwej, powinno być powiązane z dalszymi inicjatywami społecznymi na poziomie europejskim, w ramach realizacji zasad Europejskiego Filaru Praw Socjalnych, które będą prowadzić do wzrostu wynagrodzeń ogółem. W szczególności dotyczy to inicjatyw na rzecz promowania rokowań zbiorowych na wszystkich szczeblach.

Prezydium
Ogólnopolskiego Porozumienia
Związków Zawodowych

Przewodniczący OPZZ
Piotr Ostrowski